



Recomendación á Consellería de Sanidade, para planificar a incorporación de pediatras no Sistema Galego de Saúde

Expediente: I.4.Q/22034/17 ao I.4.Q/22090/17

Santiago de Compostela, 22 de novembro de 2017

Sr. conselleiro:

Nesta institución iniciouse expediente de queixa como consecuencia dos escritos dun numeroso grupo de cidadás, referente a atención médica no servizo de pediatría do Centro de saúde de Chantada.

ANTECEDENTES

1. No seu escrito, indicábanos que actualmente o PAC de Chantada carece dun médico pediatra estable. Inicialmente, trala baixa da titular da praza de pediatría, o servizo foi cuberto de xeito permanente. Sen embargo, a partir do mes de xullo, este profesional tan só estará no centro un día á semana.
2. Ante iso requirimos información á Consellería de Sanidade, quen nos remitiu un primeiro oficio no que se facía constar que dende hai un tempo estase rexistrando falta de profesionais coa especialidade de pediatría nas listas de vinculacións temporais, de forma que cando se producen baixas nese tipo de prazas, non é posible realizar o proceso de substitución.

Ante esta situación, coa finalidade de dar cobertura médica á poboación infantil de Chantada e concellos limítrofes, a Consellería, fixo unha reestruturación dos profesionais da especialidade de pediatría na zona sur da provincia de Lugo, de xeito que unha profesional da especialidade vinculada ao Hospital de Monforte, desprázase dous días á semana ao centro de saúde de Chantada para dar asistencia pediátrica básica. A asistencia sanitaria de urxencia se realiza ben pola pediatra ou ben polos médicos de familia do centro de saúde e se fose necesario polo hospital de referencia.

Concluía o informe da consellería sinalando que, por mor da falta de dispoñibilidade material de profesionais coa especialidade de pediatría en situación de desemprego, estase realizando un importante esforzo para manter de xeito continuado a atención pediátrica nos servizos de atención primaria, utilizando os recursos alí onde son máis necesarios, sendo o centro de saúde de Chantada un dos servizos priorizados.

3. Unha vez analizado o contido dese informe, temos que ter en conta para valorar o fondo do asunto, que esta Institución ven tramitando nos últimos anos varios expedientes cuxa problemática resulta similar a aquí formulada. De feito, o interesado que insta a presente queixa, dirixiuse ao Valedor do Pobo denunciando a carencia de pediatra no mesmo centro sanitario de Chantada xa no ano 2016 (expediente I.4.Q/64915/16). Daquela, a Consellería de Sanidade facía tamén referencia á dificultade de substituír aos profesionais da especialidade pediátrica debido á carencia destes facultativos. Ante esta realidade, a administración prevía que, como consecuencia do próximo final da etapa formativa dos novos médicos residentes na especialidade de pediatría e a resolución do concurso de traslados que está a levar adiante o SERGAS, poderíase ter unha relación de titulados en pediatría que permitiría dar unha cobertura máis inmediata. Por tal motivo, desprendíase deses informes que a administración asumía o compromiso de proceder, a través da seguinte convocatoria de concurso de traslados e a nova incorporación de médicos especialistas en pediatría, a cubrir as prazas cuxa ausencia de titulares obriga a atención sanitaria dos menores por médicos de familia. Sen embargo, trala lectura do informe mencionado, comprobamos que tal compromiso non acadou efectividade.

4. Á vista dos antecedentes transcritos, consideramos necesario requirir información complementaria á Consellería de Sanidade para que ampliara información sobre a previsión e prazos concretos nos que a consellería conta con poder incorporar pediatras á súa plantilla e qué tipo de medidas foron adoptadas para acadar esa esperada cobertura e paliar unha carencia recoñecida polo propio Sergas.

5. En resposta a esta petición de información complementaria, a Consellería remitiu con data de 7 de novembro de 2017 un escrito no que pon de manifesto que a atención da poboación en idade pediátrica realízase polos servizos correspondentes de atención primaria, nos centros de saúde e puntos de atención continuada-PAC. A atención sanitaria realízase

prioritariamente por médicos pediatras. Dende hai uns anos vense producindo unha situación que está preocupando a todos os servizos sanitarios do Sistema Nacional de Saúde.

Sinala a administración que estase a producir unha situación de falta de pediatras, polo que algúns centros que teñen asignado ese servizo teñen certamente problemas para atender ás situacións nas que o profesional solicita días de libre disposición, desfruta de vacacións ou está en situación de incapacidade laboral, pola carencia de pediatras nas listas de substitución temporal do Sergas.

Confirma a consellería que este problema xa existe a nivel estatal, polo que a atención sanitaria estase prestando, en moitos servizos de saúde, por médicos coa especialidade de medicina familiar e comunitaria. Na nosa comunidade estase a desenvolver un sistema de visitas por parte dos pediatras do hospital de forma que está cuberta a atención, establecéndose ademais un centro de saúde de referencia no que sempre existe dotación médica-pediátrica.

No informe indícase que as previsións que se establecían respecto ao incremento de médicos pediatras non se confirmaron, polo que a situación é a indicada anteriormente. Algunhas sociedades e asociacións médicas atribúen a situación, por un lado, ás poucas prazas de MIR que se aproban cada ano e, por outro, á preferencia dos MIR que rematan pola atención hospitalaria en detrimento da atención primaria.

A Consellería conclúe o documento afirmando que a Comunidade Autónoma está realizando todo o posible para que a poboación galega estea atendida en todo caso e da mellor forma posible polos profesionais pediatras. Nese sentido, indícase que estanse a realizar os traballos dun estudo poboacional para redistribuír os pediatras nos centros de saúde e facilitar desta forma unha mellor cobertura á poboación. Cando rematen os referidos traballos poderase dispor dunha visión adecuada das necesidades para as posibles incorporacións que sexa preciso realizar.

ANÁLISE

1. Como punto de partida do noso análise, debemos destacar que esta Institución comprende as dificultades existentes para a contratación de especialistas en pediatría. Pero, aínda sendo consciente dos condicionantes postos de manifesto pola Consellería de Sanidade, esta defensoría considera que a administración galega pode estudar medidas de carácter amplo e a longo prazo, que traten de paliar esta situación. Por tal motivo, agradeceríámoslle que tivera en conta os argumentos que a continuación lle expoñemos, que son o fundamento da recomendación coa que concluímos.

2. A Lei 7/2003, de 9 de decembro, de ordenación sanitaria de Galicia inclúe a atención pediátrica para os menores de 14 anos, disposición que debe enlazarse co artigo 12 da Lei Xeral de Sanidade cando establece que os poderes públicos orientarán a súas políticas de

gasto sanitario en orde a corrixir desigualdades sanitarias e garantir a igualdade de acceso aos Servizos Sanitarios Públicos en todo o territorio. En consecuencia, todos os nenos galegos teñen os mesmos dereitos e debe garantirse a todos eles o mesmo tipo de atención sanitaria, calquera que sexa o centro de saúde ao que se atopen adscritos. Non cabe dúbida que haberá que ter en conta as ratios consensuadas no sector sanitario para a asignación e distribución deste tipo de especialistas nas áreas sanitarias, pero isto non debe mesturarse coa problemática que aquí nos afecta.

Parécenos convinte o compromiso da consellería de realizar unha redistribución dos pediatras en plantilla a partires dun estudo poboacional que permita dar unha mellor cobertura aos usuarios, ademais de obter unha visión adecuada das necesidades para posibles incorporacións. Sen embargo, entendemos que non é suficiente. Numerosos estudos de prestixio teñen constatado que o sistema actual español na atención primaria, no que os menores de idade (aínda con diferencias nos límites de idades segundo a comunidade autónoma de referencia) son atendidos por especialistas en pediatría, ten demostrado a súa eficacia ao ser o pediatra o especialista cualificado para atender ao neno, non só nos centros hospitalarios senón tamén fora deles, pois se adapta plenamente ás características da Atención Primaria.

Por tales razóns, a asistencia médica á poboación infantil por un médico de familia non debe constituír unha medida ordinaria, e a redistribución dos pediatras que planea o Sergas debe permitir que os nenos galegos poidan acudir a un especialista pediátrico de xeito continuado (tendo en conta como xa dixemos, os cupos médicos comunmente aceptados). Para acadar este obxectivo, o estudo previsto polo Sergas non debe ser reduccionista senón que a complexidade do problema e os diversos factores que nel inciden deben abocar a un análise da cuestión amplo e cunha visión a longo prazo, que inclúa as posibles medidas a adoptar pola consellería tanto nos incentivos para ocupar prazas en centros de atención primaria como para obter maior número de prazas MIR nesta especialidade a través dos canles axeitados, ámbalas dúas cuestións nas que incidimos nos puntos seguintes.

2. A propia consellería alude como causa de carencia de pediatras, ademais de pouca oferta de prazas, á preferencia dos MIR que rematan pola atención hospitalaria en detrimento da atención primaria. Esta preferencia, á que se une tamén a elección por parte dos profesionais de centros médicos de carácter urbano fronte aos rurais, reflicte un problema multifactorial no que inflúen aspectos relacionados cos recursos sanitarios á disposición dos médicos, a carreira profesional, cuestións económicas e a situación xeográfica. Sen dúbida, resulta unha problemática complexa que require dunha ardua tarefa de análise e avaliación para tratar de atopar medidas que incentiven aos profesionais a optar por destinos nas áreas de pediatría dos centros de saúde que conforman a atención primaria galega.

3. Por outra parte, é preciso facer mención ao procedemento existente no noso Sistema de Saúde para determinar a distribución de prazas de especialidades médicas. Hai que ter en conta que é competencia da Comisión de Recursos Humanos do Ministerio de Sanidad a resolución definitiva que determina o número de prazas por especialidades ofertadas en cada convocatoria de acceso a la formación sanitaria especializada (MIR). Pero tendo clara esta cuestión, tamén hai que dicir que a avaliación de tales cifras por parte deste órgano estatal parte das propostas de cupos que lle remiten tanto as Comisións Nacionais das Especialidades Médicas (atendendo a estudos de necesidades de especialistas) como as Comunidades Autónomas (segundo a súa capacidade formativa e necesidades sanitarias).

Por tal razón, aínda sendo unha decisión que atinxe ao Estado español, os titulares de sanidade autonómicos teñen un peso importante en canto deben formular a súa proposición de número de prazas a convocar desglosando as prazas por cada especialidade en todas as disciplinas. Neste sentido, entendemos que a Consellería de Sanidade debe preparar un estudo que analice con efectividade as necesidades reais de especialistas en pediatría para, no marco do conxunto da proposta total, valorar a incidencia que a carencia destes profesionais supón para a atención dos menores galegos, e realizar as xestións que no ámbito da súa competencia ten reservado para trasladar en forma de proposta ao Ministerio de Sanidad.

CONCLUSIONES

Por todo o indicado anteriormente, considerase necesario, en aplicación do disposto no artigo 32.1 da Lei 6/1984 do Valedor do Pobo, facerlle chegar á Consellería de Sanidade a seguinte Recomendación:

Que se proceda á elaboración dun estudo de posibles fórmulas que incentiven aos profesionais sanitarios para prestar servizos como especialistas de pediatría nos centros de saúde, así como a preparación dun informe que inclúa a planificación a longo prazo das necesidades reais de tales facultativos, trasladando o resultado á proposta de cupo que presenta Galicia na distribución de prazas de especialidades médicas que aproba o Ministerio de Sanidad.

Agradecendo de antemán a acollida ao manifestado nesta resolución do Valedor do Pobo, recordámoslle a necesidade de que no prazo de un mes de conta a esta institución da aceptación da recomendación formulada, no seu caso, e das medidas adoptadas para darlle efectividade, tamén no seu caso.

Ademais, facémoslle saber que, en aplicación do principio de transparencia, a partir da semana seguinte á data na que se ditou a presente resolución, esta incluírase na páxina web da institución.

Saúdaa atentamente

Milagros María Otero Parga
Valedora do Pobo